

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS  
TA'LIM VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI



KADASTR XIZMATIDA GEODEZIK ISHLAR  
FANINING O'QUV DASTURI

- Bilim sohasi: 300 000 - Ishlab chiqarish va texnik soha  
Ta'lim sohasi: 310 000 - Muhandislik ishi  
Ta'lim yo'nalishi: 5311500 - "Geodeziya, kartografiya va kadastr (bino va inshootlar kadastr)"

Qarshi – 2022

Fan/modul kodi KXG2207	O'quv yili 2022-2023	Semestr 5-6	Kreditlar 9	
Fan/ modul turi majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4/4	
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Kadastr xizmatida geodezik ishlar	120	150	270
2.	<p><b>I.Fanning mazmuni</b></p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad- talabalarga "Kadastr xizmatidagi geodezik ishlar" fani shahar va qishloq hududidagi yuridik va jismoniy shaxslarga tegishli bo'lgan yer uchastkalarining kadastr planlarini tuzish va uning chegaralarini joyga ko'chirishda, hamda shahar va qishloq yer kadastrni yuritishda topo-geodezik ishlarni olib borish, undan amaliyotda foydalanishni, talaba ongiga singdirish bo'yicha mutaxassislik profiliga mos bilim, ko'nikma va malakani shakllantirishdir.</p> <p>Fanning vazifasi- talabalarga shahar va qishloq hududidagi yer uchastkalarining kadastr planlarini tuzish va uning chegaralarining loyhasini joyga ko'chirish usullarini, hamda shahar va qishloq yerlari kadastrni yuritishda zamonaviy geodezik asboblardan foydalanishi, geodezik o'lchashlarni bajarish va o'lchash natijalarini matematik qayta hisoblash usullarini o'rgatishdan iborat.</p> <p><b>I I. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</b></p> <p><b>I I I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</b></p> <p><b>1-mavzu. Kadastr xizmatining ish jarayoni.</b> Tashkil qilinishining huquqiy asoslari. Kadastr xizmatining tashkiliy tuzilmasi. Kadastr xizmatining ish jarayoni.</p> <p><b>2-mavzu. Kadastr xizmatida topo-geodezik ishlar turlari va ularga bo'lgan talablar.</b> Kadastr syomkasini bajarishdagi geodezik ishlar tartibi va ularga bo'lgan</p>			

talablar. Kadastr syomkasini bajarishdagi tayyorgarlik ishlari. Yer uchastkasi kadastr syomkasiga bo'lgan talablar.
<b>3-mavzu. Kadastr syomkasini tuzish uchun texnik topshiriqlar.</b> Kadastr syomkasini tayyorlash bo'yicha topografik-geodezik ishlar materiallari va ularni rasmiylashtirish tartibi.
<b>4-mavzu. Kadastr syomkasini bajarishda qo'llaniladigan geodezik asboblari.</b> Masofa o'lchash asboblari. Optik geodezik asboblari. Yorug'lik va radio dalnomerlari. Elektron geodezik asboblari.
<b>5-mavzu. Kadastr syomkasini bajarishdagi topografik asoslar.</b> Kadastr syomkasi uchun plan olish shaxobchasini yaratish. Plan olish shaxobchalarini davlat geodezik tarmog'iga bog'lash
<b>6-mavzu. Kadastr syomkasini bajarish usullari</b> Kadastr syomkasini bajarish usullari. Taxeometrik syomkasini bajarish tartibi. Kadastr syomkasini zamonaviy geodezik asboblarda bajarish.
<b>7-mavzu. Kadastr syomkasini rasmiylashtirishda qo'llaniladigan kompyuter dasturlari.</b> Credo DAT dasturi. GeoniCS-2007 dasturi. FOTOMOD sistemasi. "Panorama"dasturi.
<b>8-mavzu. Kadastr planini kompyuter dasturlarida rasmiylashtirish.</b> Teodolit yordamida olingan syomka natijalarini Credo Dat dasturida bajarish jarayoni. Syomka natijalarini GeoniCS 2007 dasturida bajarish jarayoni. Elektron taxeometrda olingan syomka natijalarini rasmiylashtirish.
<b>9-mavzu. Yer uchastkasi kadastr syomkasi ishlarini rasmiylashtirish.</b> Dala geodezik ishlarini tekshirish va qabul qilish. Yer uchastkasi koordinatalari va maydonini hisoblash. Kadastr syomkasi materiallarini rasmiylashtirish va texnik hisobot tuzish. Kadastr syomka materiallarini ko'rib chiqish, kelishish, tasdiqlash va taqdim etish.
<b>10-mavzu. Kadastr syomkasi ishlarining huquqiy va moliyaviy hujjatlari.</b>

Kadastr syomkasi ishlarining huquqiy va moliyaviy hujjatlarini rasmiylashtirish. Yer uchastkalarida kadastr syomkasini bajarish va chegarasini o'rnatish bo'yicha bajarilgan ishlarning smetasini tuzish.

**11-mavzu. Kadastr navbatchi xartasiga kiritiladigan ma'lumotlar bazasini yaratish.**

Kadastr navbatchi xartasiga kiritiladigan ko'chmas mulklar obyektlari bo'yicha atributiv va geofazoviy ma'lumotlar. Kadastr syomkasi geofazoviy ma'lumotlarini "1-S" dasturida DKYATga kiritish.

**12-mavzu. Raqamli kadastr navbatchi xartasini yaratish va yuritish**

Raqamli kadastr navbatchi xartasini yaratish va yuritish tartibi. Hududning kadastr navbatchi xartasida ko'chmas mulk obyektlarini tasvirlash va o'zgartishlar kiritish.

**III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.**

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

**1-mavzu.** Turar joy Yer uchastkasi xatlovini o'tkazish

**2-mavzu.** Noturar joy yer uchastkasi xatlovini o'tkazish

**3-mavzu.** Yer uchastkalariga bo'lgan huquqni tasdiqlovchi hujjatlarni o'rganish

**4-mavzu.** Bino inshootga bo'lgan huquqni tasdiqlovchi hujjatlarni o'rganish

**5-mavzu.** Kadastr syomkasi bajarish uchun texnik topshiriqlarni tuzish va rasmiylashtirish

**6-mavzu.** Kadastr syomkasini bajarish uchun topografik asoslarni o'rganish va geodezik o'lchash asboblarni tanlash

**7-mavzu.** Kadastr syomkasi tayanch nuktalarini davlat geodezik tayanch nuktalari (Sputnikli yo'ldoshli tizimi)ga bog'lash.

**8-mavzu.** Kadastr syomkasini taxometrik usulda bajarish

**9-mavzu.** Dala geodezik ishlarini kameral hisoblash va rasmiylashtirish

**10-mavzu.** Kadastr syomkasi natijalarini GAT dasturlarida rasmiylashtirish;

**11-mavzu.** Kadastr planidagi topografik shartli belgilarni GAT dasturlarida rasmiylashtirish;

**12-mavzu.** Kadastr syomkasi koordinatalari va maydonini hisoblash.

**13-mavzu.** Kadastr syomkasining moliyaviy hujjatlarni rasmiylashtirish.

**14-mavzu.** Kadastr syomkasi geofazoviy ma'lumotlarini tuzish.

**15-mavzu.** Kadastr syomkasi geofazoviy ma'lumotlarini "1-S" dasturida DKYATga kiritish.

**16-mavzu.** Kadastr navbatchi xartasiga kiritiladigan ma'lumotlar bazasini yaratish.

**17-mavzu.** Hudud kadastr navbatchi xartasini yaratish va yuritish.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan

jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor- o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

**III. I. Laboratoriya ishlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar.**

Fan bo'yicha laboratoriya ishlari namunaviy o'quv rejada ko'zda tutilmagan.

**III. II. Kurs loyhasini tashkil etish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar.**

Geodeziya, kartografiya va kadastr(bino va inshootlar kadastri) ta'lim yo'nalishlarining o'quv rejasida «Kadastr xizmatidagi geodezik ishlar» fani bo'yicha kurs loyhasi 5-6-semesterlarda rejalashtirilgan.

Kurs ishining maqsadi talabalarni mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirish, olgan bilimlarini qo'llashda amaliy ko'nikmalar hosil qilish, bevosita ishlab chiqarishdagi real sharoitlarga mos loyiha yechimlarini qabul qilish va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash ko'nikmalarini hosil qilishdir.

Kurs ishi mavzulari bevosita ishlab chiqarish bilan bog'liq holda, aniq obyektlar uchun belgilanadi. Kurs ishlarining mavzusi bo'yicha har bir bakalavrga shaxsiy topshiriq beriladi.

Kurs ishi obyekt sifatida xalk xo'jalik sohalari xizmat qiladi. Kurs

ishining hisob grafik ishlari zamonaviy kompyuterlar dasturlarida bajariladi.

Kurs ishi alohida bajariladigan quyidagi topshiriqlardan tashkil topadi:

1. Turar joy yer uchastkasi xatlovini o'tkazish
  2. Noturar joy yer uchastkasi xatlovini o'tkazish
  3. Yer uchastkalariga bo'lgan huquqni tasdiqlovchi hujjatlarni o'rganish
  4. Bino inshootga bo'lgan huquqni tasdiqlovchi hujjatlarni o'rganish
  5. Kadastr syomkasi bajarish uchun texnik topshiriqlarni tuzish va rasmiylashtirish
  6. Kadastr syomkasini bajarish uchun topografik asoslarni o'rganish
  7. Geodezik o'lchash asboblarni tanlash
  8. Kadastr syomkasi tayanch nuqtalarini davlat geodezik tayanch nuqtalariga bog'lash
  9. Kadastr syomkasini taxeometrik usulda bajarish
  10. Dala geodezik ishlarini kameral hisoblash va rasmiylashtirish
  11. Kadastr syomkasini kompyuter dasturlarida rasmiylashtirish:
    - Syomka natijalarini Credo Dat dasturida bajarish;
    - Syomka natijalarini GeoniCS 2007 dasturida bajarish
  12. Yer uchastkasi koordinatalari va maydonini hisoblash
  13. Kadastr syomkasining moliyaviy hujjatlarni rasmiylashtirish
  14. Kadastr syomkasi geofazoviy ma'lumotlarini "1-S" dasturida DKYATga kiritish.
  15. Kadastr navbatchi xaritasiga kiritiladigan ma'lumotlar bazasini yaratish
  16. Hudud kadastr navbatchi xaritasini yaratish va yuritish
- Ko'chmas mulk obyektlarining kadastr planini yaratish jarayonida talaba tahlil etilgan hujjatlar asosida tegishli hudud uchun o'zining fikr mulohazalarini, loyihalash uslubini, usullarini ko'rsatib, yoritib beradi. Ushbu xulosa va tahlil natijasida talaba tanlagan hududdagi yer uchastkasining kadastr planini tuzish uchun topo-geodezik ishlarini tashkilashtiradi va moliyaviy hujjatlarni rasmiylashtiradi.

#### IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

6

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Loyihani joyga ko'chirish uchun geodezik qiymatlarni tayyorlash;
  2. Chiziq o'lchash usulida Loyihani joyga ko'chirish uchun geodezik qiymatlarni tayyorlash;
  3. Loyihani joyga ko'chirish uchun ishchi chizma tuzish. Loyihaviy teodolit yo'l o'tkazish;
  4. Burchak o'lchash usuli bo'yicha loyihani joyga ko'chirish uchun geodezik qiymatlarni tayyorlash;
  5. Loyiha teodolit yo'l o'tkazish bo'yicha geodezik qiymatlarni tayyorlash.
  6. Qutb usulida loyihani joyga ko'chirish uchun geodezik qiymatlarni tayyorlash;
  7. Chiziq o'lchash usuli bo'yicha loyihani joyga ko'chirish uchun geodezik qiymatlarni tayyorlash
  8. Kadastr syomkasini bajarishdagi geodezik ishlar tartibi va ularga bo'lgan talablar.
  9. Kadastr syomkasini bajarishdagi tayyorgarlik ishlari. Yer uchastkasi kadastr syomkasiga bo'lgan talablar.
  10. Kadastr syomkasini tuzish uchun texnik topshiriqlar
  11. Kadastr syomkasini bajarishdagi topografik asoslar
  12. Kadastr syomkasi uchun plan olish shaxobchasini yaratish.
  13. Dala geodezik ishlarini kameral hisoblash va rasmiylashtirish
- Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

#### 3. V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- ✓ O'zbekiston Respublikasida joriy etilgan 21 ta davlat kadastrlari yaratish va yuritishda geodezik ishlar to'g'risida umumiy ma'lumotlar hamda planda aks ettirish uchun geodezik ishlarni uzlashtirish, ularning huquqiy, texnik, texnologik va iqtisodiy qirralari haqida tasavvur va bilimga ega bo'lishi;
- ✓ davlat kadastrlarining topo-geodezik ishlarni bajarishda davlat kadastrlari

7

obyektlari joylashgan yer uchastkalari va ularning chegaralari hamda mulk egalarning huquqiy maqomini, mohiyati va ahamiyatini, shuningdek ularni tekshirish, tadqiq qilish va takomillashtirish to'g'risida ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak;

✓ davlat kadastrlarining topo-geodezik ishlarni bajarishda davlat kadastrlari obyektlari joylashgan yer uchastkalari va ularning chegaralarining tuzilish sxemalarini, ko'chmas mulk obyektlarining o'lchamlarini hisoblashni va chizmalarini rasmiylashtirishni bilish va ulardan foydalana olish malakasiga ega bo'lishi kerak.

#### 4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- seminarlar(mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlarni qilish;
- individual loyihalar;
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

#### 5. VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

#### 6. Asosiy adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining "Yer kodeksi". Toshkent. 2018.
2. O'zbekiston Respublikasining Shaharsozlik kodeksi. Toshkent. 2004.
3. O'zbekiston Respublikasining 2020 yil 19 iyundagi "Geodeziya va kartografiya faoliyati to'g'risida"gi Qonuni.
4. Juraqulov D.O., Yarmatova D.S. Davlat yer kadastri. O'quv qo'llanma. Toshkent, Fan, 2019.-352 b.

5. Juraqulov D.O. Yer va binolar - inshootlar huquqi. O'quv qo'llanma. Toshkent, Fan, 2019.-304 b.

6. Juraqulov D.O., Pimazarov I.M., Niyazov V.R., Uraqov O.A. «Kadastr xizmatidagi geodezik ishlar» O'quv qo'llanma.Toshkent. "Fan va texnologiya". 2016.-292 b.

7. Aliqulov G'.N., Jo'raqulov O.D., Niyazov V.R. "Yer uchastkasi va bino-inshootlarga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yixatidan o'tkazish" O'quv qo'llanma. Qarshi, 2016. -187 b

#### Qo'shimcha adabiyotlar:

8.O'zbekiston Respublikasi Yer resurslari, geodeziya, kartografiya va davlat kadastri davlat qo'mitasining 2014 yil 12 sentabrdagi "Davlat kadastrlari yagona tizimiga tegishli davlat kadastrlari ma'lumotlarining tarkibi va ularni taqdim etish tartibi to'g'risidagi Nizomni tasdiqlash haqida" gi 12-sonli qarori.

9.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyev raisligida 2017 yil 13 dekabr kuni yer resurslari, geodeziya va kadastr sohasida amalga oshirilayotgan islohatlar samaradorligini oshirish masalalariga bag'ishlangan yig'ilish materiallari. «Xalq so'zi» 2017 yil 14 dekabr, № 251(6245)

10. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent. "O'zbekiston". 2016 yil.

11.Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent. "O'zbekiston". 2017 yil.

12.Yer uchastklarini tashkil etish topografik geodezik kadastr syomkalari ishlarini qiymatlari to'g'risida «O'zda vergeodezkkadastr» Davlat qo'mitasi tomonidan ishlab chiqilgan 2009-yil 12-iyundagi 621-sonli yo'riqnomasi.

#### Axborot manbalari:

13.www.lex.uz-O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.

14. <http://www.Ziyo.net>

15. [https://t.me/axborotnoma\\_jurnali](https://t.me/axborotnoma_jurnali)

16. <http://www.landkadast.com>

	<p>17. <a href="http://www.gisinfo.ru/edu/edu.htm">http://www.gisinfo.ru/edu/edu.htm</a></p> <p>18. <a href="http://www.gisinfo.ru">www.gisinfo.ru</a></p> <p>19 <a href="mailto:panorama@gisinfo.ru">panorama@gisinfo.ru</a></p>
7.	<p>Fan dasturi Qarshi muhandislik-iqtisodiyot institutining kengashida ko'rib chiqildi va kengashning 2022 yil _____ 1-sonli majlis bilan tasdiqlandi.</p>
8.	<p><b>Fan/ modul uchun ma'sullar:</b></p> <p><b>B.Jumanov-</b> QarMII, "Geodeziya, kadastr va yerdan foydalanish" kafedrası katta o'qituvchisi</p>
9.	<p><b>Taqrizchilar:</b></p> <p><b>SH.Niyazov.</b> – «O'zdaverloyiha» DILI Qashqadaryo bo'linmasi bosh muhandisi</p> <p><b>K.Xujakeldiyev.</b> – QarMII, "Geodeziya, kadastr va yerdan foydalanish" kafedrası dotsenti</p>